

Obsah

Úvod (Dr Landau)	5
Stručný přehled anatomie a fysiologie drůbeže (Dr Popesko)	10
Složení ptačího těla	10
Kosterní soustava	13
Kosti trupu	13
Kosti hlavy	15
Kosti končetin	15
Soustava svalová	16
Mechanika ptačích pohybů	17
Soustava sítěvní	18
Zažívací ústrojí	18
Trávení	20
Dýchací ústrojí	21
Soustava močopohlavní	22
Močový aparát	22
Moč a její produkce	24
Pohlavní ústrojí	24
Soustava cenní	25
Soustava nervová	26
Smyslové orgány	27
Zlázy s vnitřní sekrecí	28
Soustava kožní	29
Technika a organizace líhnutí (Ing. Kubín)	32
Násadová vejce	32
Zjištování jakosti násadových vajec	33
Líhně	34
Jaké jsou požadavky na dobrou líhení	35
Technický popis líhní	36
Príprava líhní před líhnutím, kontrolní přístroje a jejich údržba a regulace	37
Zavílachovací zařízení	39
Obracení vajec	39
Regulace a seřízení líhně	40
Některí činitelé ovlivňující líhnutí	41
Teplota	41
Vlhkost	41
Větrání a ochlazování vajec	42
Obracení vajec	43
Nasazování vajec do líhní	43
Líhnutí	47
Třídění kuřat	48
Biologická kontrola líhnutí	50
Zdravotní opatření a hygiena v provozu líhní	50
Vedení záznamů o líhnutí	50
Líhnutí kachních vajec	51
Dědičnost, zušlechtování a výběr (Dr Podhradský)	53
Dědičnost u drůbeže	53
Dědičnost morfologických (vnějších nebo tělesných) znaků	56
Dědičnost mocnosti	56
Dědičnost vlastností vajec	57
Dědičnost jiných užitkových vlastností	61
Životnost a dědičnost	62
Zušlechtování drůbeže	62

Výběr	63
Výběr u mladých zvířat	63
Výběr u dospělých zvířat	64
Výběr podle rodokmenů předků	66
Výběr podle zplozeného potomstva (kontrola dědičnosti)	66
a) Uzávodné užitkovosti a vnějších znaků	67
b) Zjištění uzávodné pro hodnocení plemenných zvířat	67
c) Hodnocení plemenitků podle potomstva jako podklad pro výběr	68
Plemenářské metody v chovu drůbeže	69
Čistokrevná plemenitba	70
a) Vlastní čistokrevná plemenitba	70
b) Liniová a rodinná plemenitba v chovu slepic	72
c) Osvěžování krve	75
Křížení	76
a) Užitkové křížení	76
b) Převodné křížení	77
c) Kombinacní křížení	77
d) Vstříknutí krve	77
Zušlechtování a technika plemenitby slepic (Ing. Svozil)	78
Poměr zušlechtovacího a výrobního plánu	78
Cíl a plemenářské chovu slepic	80
Líhnutí a vedení záznamů o líhnutí	80
Značkování kmenové drůbeže	82
Odchov a vedení záznamu o odchovu	84
Užitkovost potomstva a vedení průkazu o snášce	88
Hodnocení užitkových a jiných znaků při větším počtu kmenů	90
Souborné hodnocení znaků a vlastností kmene	93
Inseminace drůbeže (Dr Švec)	100
Popis a technika	100
Stanovení fertility spermátu	106
Výživa drůbeže (Ing. Kozák)	108
Úvod	108
Fysiologie výživy drůbeže a její praktické využití	109
Živiny a jejich funkce	111
Bílkoviny	112
Uhlohydráty	114
Tuhy	114
Organické kyseliny	115
Vláknina krmiv	115
Balast krmiv	115
Minerální nebo organické živiny	115
Vitaminy	117
Voda	121
Hodnocení krmiv pro drůbež	123
Poměr živin (bílkovin) v krmivech	124
Normování krmných dávek podle potřeby živin	125
Zásady a postup při sestavování krmné dávky	126
Jakostní znaky krmiv pro drůbež	127
Krmiva rostlinného původu	130
Krmiva živočišného původu	138
Krmiva kvásnice	144
Minerální krmné přísady	144
Průmyslové krmivové směsi	146
Granulovaná (formovaná) krmiva	149
Antibiotika ve výživě drůbeže	149
Úprava krmiv a příprava krmné dávky	150
Výživa drůbeže na pastvě	158
Organisace a zajištění krmivové základny	162
Chov slepic (J. Tláska, Ing. Svozil, Ing. Peter, Ing. Kozák)	168

Původ a vývoj hospodářských plemen slepic (Ing. Svozil)	168
Plemena slepic v ČSR	169
Význam správného odchovu kuřat (Ing. Peter)	181
Vnější vlivy působící na růst a vývin kuřat	181
Vzduch	181
Světlo	183
Roční období	185
Výživa	187
Hygiena a nemoci	188
Cvičení a pohyb	189
Plemená a individuální rozdílnost kuřat	190
Příprava odchovny a její zařízení	191
Výběr kuřat pro odchov	192
Doprava kuřat	193
Třídění kuřat	194
Určování pohlaví jednodenních kuřat	194
Třídění kuřat podle kvality	196
Hustota osazení	196
Metody odchovu v prvním období vývinu (do 50—60 dní)	196
Přirozený odchov	196
Umělý odchov a zařízení k odchovu	197
Studený odchov	204
Odchov kuřat s periodickým zatemněním	205
Odchov kuřat na hluboké podestýlce	208
Odchov kuřat na koňském hnoji	209
Svědomitost ošetřovatele a pracovní postup při odchovu kuřat	209
Krmení kuřat (Ing. Kozák)	212
Kontrola růstu kuřat (Ing. Peter)	219
Udržování čistoty a ostatní zásady ošetřování	220
Isolace nemocných kuřat	221
Výběhy, sluniště a hrabaniště	222
Vypouštění kuřat do výběhu	223
Průvýkání kuřat na hrády	224
Oddělování kohoutků od kuřiček	224
Odchov kuřat ve druhém období (po 45—60denním věku)	224
Pastevní odchov	226
Důležitost správného ošetřování ve druhém období	230
Chov dospělých slepic (J. Tláskal)	230
Krmení nosnic (Ing. Kozák)	230
Krmné dávky pro nosnice	237
Krmení nosnic v klecích	239
Stanovení počtu slepic pro jednotlivé kurníky (J. Tláskal)	242
Ošetřování slepic	244
Ošetřování slepic na podzim a v zimě	244
Ošetřování slepic na jaře a v létě	247
Peče o slepice v době pelichání	248
Udržování kurníků a výběhu	249
Sbírání vajec a peče o násadová a konsumní vejce	249
Osvětlování a zatemňování kurníku	249
Brakování slepic	251
Sestavování hejn slepic podle stáří a užitkovosti	253
Výběhy pro slepice	254
Letní kurníků a pastevní chov slepic	256
Chov slepic v halách a klecích	257
Stavby a stavební materiál	258
Výkrm kuřat (Ing. Kozák)	259
Výkrm odrostlých kuřat	262
Výkrm kapounů	263
Výkrm vyfazených nosnic	263
Chov kachen (R. Kalina, Ing. Kozák)	266
Úvod (R. Kalina)	266

Plemena kachen a jejich původ	267
Způsoby chovu	273
Kapro-kachní hospodářství	274
Zřizování farmy	278
Výpočet potřeby bateriových odchoven	281
Výpočet potřeby líhni	281
Plemenářská práce	284
Odchov kachňat k chovným účelům	287
Krmení kachňat a mladých kachen (Ing. Kozák)	289
Výběr chovného hejna, jeho ošetřování a ustájení, sběr vajec (R. Kalina)	292
Krmení chovných kachen (Ing. Kozák)	299
Pastevní odchov (R. Kalina)	303
Rychlovýkrm kachen (R. Kalina, Ing. Kozák)	305
Výkrm dospělých kachen (Ing. Kozák)	308
Výběhy (R. Kalina)	309
Chov hus (Dr Hlouška, Ing Kozák)	322
Úvod (Dr Hlouška)	322
Česká husa, její charakteristické znaky, vlastnosti a užitkovost	324
Houser	324
Husa	325
Hrubé vady vyskytující se u českých bílých hus, které vylučují jedince z plemenitby	325
Regenerace chovu české husy	326
Krmivová základna pro husy	328
Zřízení a vybavení farmy pro chov hus	330
Odchovný husník	330
Letní husníky	331
Výběhy	331
Líhnutí housat	332
Husí vejce	332
Přirozené líhnutí	333
Umělé líhnutí	334
Krmení housat (Ing. Kozák)	336
Ošetřování housat (Dr Hlouška)	339
Matečné hejno — výběr a ošetřování chovných hus	340
Krmení chovných hus (Ing. Kozák)	343
Úprava krmiv pro husy (Dr Hlouška)	346
Výkrm mladých hus (Ing. Kozák)	347
Výkrm dospělých hus	350
Výkrm kachen a hus šiškami	351
Chov krůt (Dr Landau)	353
Úvod	353
Původ, domestikace a historie chovu krůt	353
Plemena krůt	355
Rozmnožování krůt a jejich plemenitba	358
Líhnutí krůt	360
Přirozené líhnutí	361
Umělé líhnutí	361
Desinfekce líhni	364
Odchov krůt	364
Přirozený odchov	364
Umělý odchov	367
Odchov odrostlejších krůt	370
Umístění krůt	370
Výživa krůt	371
Krmení mladých krůt	373
Krmení dospělých krůt	378
Stanovení množství krmiva v poměru k přírůstku na váze	383
Výkrm krůt	384
Výkrm mladých krůt	384

Dokrmování dospělých krůt	385
Úprava zabitých krůt	387
Chov drůbeže v JZD (A. Tichý)	
Chov slepic	388
Vybavení jednotlivých objektů	392
Chov kachen	394
Chov hus	396
Chov krůt	397
Plemenářská a zvelebovací práce v chovu drůbeže v JZD	398
Zvyšování produktivity chovu drůbeže, odměňování, socialistická soutěž a školení družstevníků	399
Chov drůbeže na státních statcích (R. Kalina)	
Chov slepic	404
Chov kachen	404
Chov krůt	406
Chov hus	406
Plemenářská práce	407
Směrnice pro plemenářskou farmu kachen na státních statcích	414
Pracovní náplň pro plemenáře na slepičí plemenářské farmě	419
Odchov drůbeže	420
Veterinární opatření na farmách	421
Přenášení nejlepších zkušeností	421
Rayonisace plemen drůbeže na státních statcích	422
Kvalifikace zaměstnanců na drůbežnických farmách státních statků	423
Odměňování za práci	423
Výstavba farem na státních statcích	423
Nemoci drůbeže (Dr Stricker, Dr Škoda)	
Nemakažlivé nemoci	425
Nemoci trávicích ústrojí	425
Zánět voleté	425
Ucpání voleté	425
Ztvrdnutí voleté krůt	426
Nedostatek kaménků ve svalnatém žaludku	426
Cizí tělesa	426
Zánět žláznatého žaludku	427
Ucpání kloaky	427
Zánět kloaky	427
Poruchy přeměny látkové	427
Hypoproteinosa	427
Perosis	428
Dna	429
Kanibalismus	430
Požírání vajec	431
Nemoci z nedostatku vitaminů	431
Avitaminosa A	431
Avitaminosa B ₁	433
Avitaminosa B ₂	434
Nedostatek kyseliny pantothenové	435
Avitaminosa B ₆	435
Avitaminosa D	435
Avitaminosa E	437
Otravy	438
Otravy krmivem	438
Otravy chemikáliemi	439
Jiné nenakažlivé nemoci	441
Zánět a výklop vejcovodu	441
Nakažlivé nemoci	442
Virusové nemoci	442
Mor drůbeže	442
Neštovice drůbeže	449

Papouščí choroba	452
Leukosa	453
Markova obrna slepic	455
Virusové záněty dýchacích orgánů	457
Chronický zánět dýchacích orgánů a nakažlivá rýma	457
Infekční sinusitida krůt	459
Nakažlivý zánět hrtanu a průdušnice	460
Nakažlivý zánět průdušek	462
Jiné virusové nemoci	463
Vztekliná	463
Bakteriální nemoci	464
Cholera drůbeže	464
Pseudotuberkulóza	468
Pulorová nákaza a tyfus drůbeže	469
Paratyfus	475
Tuberkulóza	476
Botulismus	480
Jiné bakteriální nemoci drůbeže	481
Červenka	481
Brucellosa	481
Listeriosa	482
Streptomykóza	482
Stafylomykóza	482
Koligranulomatóza	482
Chřipka (influenza) hus	483
Nakažlivá rýma drůbeže	483
Plisňové nemoci	483
Aspergilosa	483
Favus	484
Soor	485
Invasní (parasitární) nemoci	485
Protozoární onemocnění	485
Koccidiosá	485
Trichomonasa holubů	489
Spirochetotosa (treponemosa)	490
Histomoniasa	493
Helmintosy	494
Motolice	494
Prostogonimosa	494
Echinostomidosá	495
Tasemnice	495
Hlisti	498
Askaridiosá	499
Heterakidiosá	499
Syngamiosa	500
Amidostomosa hus	501
Kapilariosy	502
Akuarioса	503
Tetramerosa	503
Vrtejší	504
Choroby způsobené vnějšími cizopasníky	504
Roztoči	504
Zákožkovití	504
Prašivina nohou — vápenka	504
Prašivina opeřených částí těla	506
Čmelíkovití	506
Klištata	506
Čmelici	507
Sametkovití a roztočíkovití	507
Všenky	508
Zpeněžování vajec (Dr Lídka)	509
Organisace zpeněžení vajec a jatečné drůbeže	509

Struktura a složení vajec	510
Vejce jako potravina a požadavky spotřebitele na jakost vajec	512
Prednosti vejce jako potraviny	512
Spotřebitel a jakost vajec	514
Vejce jako průmyslová surovina	516
Výrobce a jakost vajec	518
Čím je podmíněna jakost vajec? Stárnutí a zkáza vajec	519
Prodej vajec	523
Přehled obratu a technologických postupů při opracování vajec v drůbežářských závodech	527
Konservace vajec	530
Význam konservace s hlediska pruvýroby a spotřeby	530
Druhy konservovaných vajec	531
Konservační postupy	532
Chlazení	532
Mražení	534
Sušení	537
Konservování vajec ve vápenné vodě	537
Konservace vajec vápennou vodou nebo ve vodním skle v malém	539
Zpeněžování peří (Ing. Kacovský, A. Košnar)	541
Význam peří	541
Obhospodařování peří	541
Podstata a složení peří	542
Struktura peří	542
Typy peří	543
Hodnocení drůbeže podle peří	545
Hodnocení peří podle způsobu získávání	547
Pěče o peří	547
Výtěžnost peří drůbeže	549
Požadavky na tržní peří	549
Obchodní druhy peří	550
Technické podmínky pro peří z drůbeže zabité	551
Zužitkování a zpracování peří	552
Zpeněžování jatečné drůbeže (Fr. Ka plánek)	553
Organisace zpeněžování drůbeže	553
Všeobecné platné zásady pro výkup drůbeže	554
Zdravotní stav vykupované drůbeže	554
Všeobecné znaky vykupované drůbeže	554
Jednotlivé druhy vykupované drůbeže	554
Stáří živé drůbeže	557
Příznaky ukazující na přítomnost nemoci	557
Fysický stav	558
Doprava drůbeže	558
Umištění na farmě	559
Výkrm drůbeže	560
Zabíjení a opracování drůbeže	562
Škubání vodní drůbeže	567
Složení drůbežího masa	569
Mikrobiologie masa drůbeže	573
Vliv různých způsobů škubání	573
Kažení masa drůbeže	574
Zmržování drůbeže	575
Úprava drůbeže	575
Chlazení drůbeže	576
Třídění a balení drůbeže	576
Označování	579
Balení	579
Skladování	579
Záruční lhůty	580
Zpeněžování krve	580
Drůbežní konservy	580